

การพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

CURRICULUM DEVELOPMENT BASED ON SELF – SUFFICIENCE ECONOMY COVERING STUDENT’S 4 BASIC LIFE FACTORY FOR GRADE 7 STUDENTS

อรอนงค์ ตุ่มนาค *

Received: 2021-06-4

Onanong Toomnak

Revised: 2021-08-13

ดวงจันทร์ เดียววิไล **

Accepted: 2021-08-31

Duangchan Diowvilai

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) ที่เข้ารับการทดลองใช้ หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง โดยสมัครใจ จำนวน 32 คน เป็น การวิจัยกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หลักสูตรที่สร้างขึ้น เอกสารประกอบหลักสูตร และแบบทดสอบ วัดผลการเรียนตามหลักสูตรก่อนเรียนและหลังเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย ได้แก่ 1.หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ พื้นฐานชีวิต 2. ปัจจัย 4 คุณค่าที่แท้จริงกับสิ่งแวดล้อม 3. บำบัดตน ดูแลชีวิต 4.ดูแลรักษาพึ่งพาตนเอง และ 5.รู้ คิด รู้ใช้ เข้าใจเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D = 0.46) เอกสารประกอบหลักสูตรค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D = 0.64) และผลการใช้ หลักสูตร คือนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} 25.03$, S.D = 7.34) และคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} 16.41$, S.D = 3.28)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ปัจจัย 4

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

** อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ABSTRACT

The objectives of this research were to develop curriculum according to philosophy sufficiency economy 4 basic life factors for grade 7 students (Muttayom Suksa 1) students and to study the result of the using created curriculum. The samples were 32 voluntary grade 7 students of Anuban Kokha School, (Namtarn Anukhok). Quasi-Experimental Research participated in course Sufficiency Economy Philosophy on Factor 4 was used. Research tools were the developed curriculum, the curriculum documents, pretest and posttest. Data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

The results found that there was curriculum based on the philosophy of self-sufficiency economy covering students' 4 basic life factors for grade 7 students which composed of 5 learning units were: 1) Philosophy of Sufficiency Economy and Life Fundamentals 2) 4 Factors: True Value and Illusion 3) Heal Yourself, Take Care of Your Life 4) Take Care of Self-reliance and 5) Thinking, Applying, Understanding Economics. The developed curriculum had suitable average, at high level ($\bar{X} = 3.59$, S.D = 0.46). The curriculum documents had suitable average, at high level ($\bar{X} = 3.67$, S.D = 0.64). and results of using course students have higher scores after studying than before it was statistically significant at the .05 level, with a mean score after school was ($\bar{X} 25.03$, S.D = 7.34) and a mean score before school was ($\bar{X} 16.41$, S.D = 3.28).

Keywords: curriculum development, philosophy of self-sufficiency economy, 4 basic life factors.

1. บทนำ

มนุษย์ดำรงอยู่เป็นปกติได้ ต้องมีปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อย คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ ยารักษาโรค คือความสำคัญขั้นพื้นฐาน ขณะที่ประเทศไทยกำลังขึ้นชมตัวเลขเศรษฐกิจในภาพรวม แต่เศรษฐกิจฐานรากนั้นยังมีปัญหา หอการค้าภาคกลางออกมาแสดงความเห็น ย้ำว่าเศรษฐกิจฐานรากนั้นไม่ดี คำว่า “ฐานราก” ก็คือชาวบ้านระดับ “รากหญ้า” เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ย่อมมีผลทำให้รายได้หด และมีผลต่อการเป็นหนี้ ข้อมูลที่หอการค้าและมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยสำรวจมาเปิดเผย 2 หน่วยงานได้จับมือกันสำรวจหนี้ของแรงงานที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท พบว่า 96% ของแรงงานที่สำรวจมีหนี้สินอีก 4% ไม่มีหนี้ ผลสำรวจตรวจสอบวัตถุประสงค์การกู้ยืมและเป็นหนี้ พบว่า 36.1% กู้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน วัตถุประสงค์การกู้เงินเฉพาะที่นำไปใช้สนองปัจจัย 4¹

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง

¹ มติชนออนไลน์, ผลสำรวจความคิดเห็นประเด็นธุรกิจสถานภาพแรงงานไทย กรณีศึกษาผู้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ระหว่างวันที่ 19-23 เมษายน 2561 โดยหอการค้าไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/economy/eco-report/news_932741 [27 เมษายน 2561].

กระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตก สลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกสืบล้มและเริ่ม สูญหายไป²

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน³

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ตามคุณลักษณะข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง คือคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข⁴

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงชีวิต ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี มีพระราชดำริสเกี้ยวชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มาก

² มูลนิธิชัยพัฒนา (The Chaipattana Foundation), เอกสารเผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html [8 สิงหาคม 2553].

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560), หน้า คำนำ.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551), หน้า 6-7.

เกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ 3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ 2 ประการ คือ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและ ความระมัดระวังในการปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต⁵

โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) เปิดบริการรับนักเรียนจากหลายหมู่บ้านในอำเภอเกาะคา อำเภอแม่ทะและอำเภอห้างฉัตร โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการและทั่วทุกตำบลในอำเภอเกาะคา มีวิสัยทัศน์ คือบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นคุณธรรม นำวิชาการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รู้ทันเทคโนโลยี มีทักษะชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ สืบสานวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ข้อที่ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ข้อที่ 5. อยู่อย่างพอเพียง และข้อที่ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน ค่านิยมหลัก 12 ประการ ที่สำคัญคือค่านิยมข้อที่ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และข้อที่ 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือ ก็แจกจ่าย จำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

จากรายงานประจำปีของสถานศึกษาปีการศึกษา 2560⁶ สรุปผลด้านการเยี่ยมบ้าน (2560-2561) พบว่าสภาพครอบครัว ของนักเรียนส่วนมากเป็นครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างแยกทางกัน หรือไม่ก็พ่อแม่ ต้องไปทำงานต่างจังหวัดฝากนักเรียนไว้กับลุง ป้า ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งส่วนมากมีอาชีพเป็นเกษตรกรมีทำนา ทำสวน ทำไร่ และมีฐานะปานกลางประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสภาพสังคมเป็นอย่างมาก จากปัญหาการรุกคืบของกระแสโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ นักเรียนเน้นพัฒนาศักยภาพของตนด้านวิชาการเพียง

⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ, **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550). หน้า 14 – 16.

⁶ โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์), **รายงานประจำปีของสถานศึกษาปีการศึกษา 2560**, (จังหวัดลำปาง: โรงเรียนอนุบาลเกาะคา, 2561). หน้า 67 – 68.

อย่างเดี่ยว ทำให้นักเรียนเห็นห่างจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมตามภูมิลำเนาของตัวเอง ขาดทักษะการดูแลช่วยเหลือตัวเองในเรื่องง่าย ๆ แม้แต่การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและขาดความเข้าใจในเรื่องการดูแลรักษา การใช้และเลือกใช้ ปัจจัย 4 ของตัวเอง

สอดคล้องกับบทความวิชาการของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาว์ เพ็ชรราช⁷ พบว่า ปัญหาวิถีการดำรงชีวิตของคน เรื่องการจัดการปัจจัยพื้นฐานหรือปัจจัย 4 ในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุด ต่อความสมดุลทางชีวิต ทางสังคม ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ไม่สมดุล กระบวนการอุตสาหกรรมที่สร้างแต่ของเสีย ระบบเศรษฐกิจที่กระตุ้นความต้องการมากเกินไปเหล่านี้จะส่งผลเสียต่อมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัยอย่างแน่นอน

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเองโดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตหรือ วิถีชีวิตของคนไทยให้ได้อย่างพอ ประมาทตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียง กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเองโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐาน หรือปัจจัย 4 ของตนเองที่มีอยู่มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบาย พอเพียงกับตนเอง และพึ่งตนเองได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้าน ปัจจัย 4 ของตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เป็นการวิจัยที่ใช้ในการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากร ตัวแปร ระยะเวลาในการวิจัย เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง ประกอบไปด้วย ความเป็นมาความหมาย ความสำคัญ คุณลักษณะ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการปฏิบัติ การใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษาทรัพยากรด้านปัจจัย 4 ของตนเอง การพึ่งตนเอง โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยเทคนิคการสอนโดยการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 4 สาระ 5 หน่วยการเรียนรู้ 10 แผนการเรียนรู้ 22 ชั่วโมง

⁷เชาว์ เพ็ชรราช, วิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.gotoknow.org/posts/466603 [12 เมษายน 2560].

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 64 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน ได้จากการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 – พฤษภาคม 2562 ระยะเวลาในการทดลองใช้กับนักเรียน 22 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเครื่องมืออยู่ 2 ตอนด้วยกัน คือเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากผลการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 4 สาร 5 หน่วยการเรียนรู้ 10 แผนการเรียนรู้ 22 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 สาร 5 หน่วยการเรียนรู้ 10 แผนการเรียนรู้ 24 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ด้านแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์) วิเคราะห์หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ งานวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.2 ศึกษาทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ งานวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรด้วยทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.3 ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการฝึกปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาของแต่ละแผนการเรียนรู้

5.1.4 สร้างหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ โครงสร้างหน่วยระยะเวลา

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งสาระการเรียนรู้มีทั้งหมด 4 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับพื้นฐานชีวิต สาระที่ 2 บัณฑิต 4 คุณค่าที่แท้จริงกับสิ่งแวดล้อม สาระที่ 3 การใช้ การเลือกใช้และดูแลรักษาทรัพยากรด้านปัจจัย 4 สาระที่ 4 รู้คิด รู้ใช้ เข้าใจเศรษฐศาสตร์ ส่วนคู่มือการใช้หลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัยสี่ของตนเอง มีองค์ประกอบดังนี้ คำชี้แจง คำแนะนำการใช้หลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแผนการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้การวัดผลและประเมินผลและบันทึกหลังการสอน โดยผู้วิจัยได้แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 10 แผน

5.1.5 นำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัยสี่ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง และเพื่อเสริมความสมบูรณ์ของคู่มือการใช้หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้

5.1.6 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและ คู่มือการใช้หลักสูตร และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรและองค์ประกอบของเอกสารประกอบหลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัยสี่ของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอนมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปีจำนวน 1 ท่าน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาการวัดและประเมินผลมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปีจำนวน 1 ท่าน
- 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม หรือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ มีประสบการณ์การสอน มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปีจำนวน 1 ท่าน

แบบประเมินความเหมาะสม ของคู่มือการใช้หลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัยสี่ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการยอมรับว่าหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง ที่สร้างขึ้นว่ามีคุณภาพต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คู่มือประกอบการใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ย แผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมทั้ง 10 แผน มีค่าเฉลี่ย 3.79

5.2 ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน ปัจจัย 4 ของตนเอง มีดังต่อไปนี้

5.2.1 ศึกษาเนื้อหาจากหลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัยสี่ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้

5.2.2 ศึกษาแนวคิด เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเทคนิคการสอน ด้วยการฝึกปฏิบัติ ของวีระ ไทยพานิช⁸

5.2.3 เลือกเนื้อหา ที่มีระดับความยากง่าย มีความจำเป็น และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สอดคล้องกับหลักสูตรการสอน เป็นการฝึกให้นักเรียน มีความรู้และทักษะ สามารถดูแลตนเอง ด้านการใช้ เลือกใช้และดูแลรักษาปัจจัย 4 ของตนเอง โดยแบ่งลำดับเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการสอน ดังตาราง

ตารางที่ 1: โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วย ที่	หน่วยการ เรียนรู้	สาระ/ตัวชี้วัด	แผนการเรียนรู้	จำนวน (ชั่วโมง)
1	หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียงกับ พื้นฐานชีวิต	สาระที่ 1 1.อธิบายปรัชญา ความหมายปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ 1.2.เปรียบเทียบ วิเคราะห์ หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กับการดำเนินชีวิตและ พื้นฐานชีวิตของตนเองได้ 1.3.อธิบายทฤษฎี หลักการ และวิธีปฏิบัติ เศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีบันได 9 ขั้น ของ มูลนิธิสิริกรรมธรรมชาติมาบเอื้องได้	แผนที่ 1 เศรษฐกิจ พอเพียงหล่อ เลี้ยงชีวิต	2
			เลี้ยงชีวิต แผนที่ 2 ปรัชญาทฤษฎี วิธีปฏิบัติ องค์ ความรู้ ลงมือทำ	2
2	ปัจจัย 4 คุณ ค่าที่แท้จริงกับ สิ่งลวงตา	สาระที่ 2 2.1.อธิบายความหมาย ความสำคัญของ ปัจจัย 4 2.2.ยกตัวอย่างปัจจัย 4 ของตนเองที่สำคัญ ต่อการใช้ชีวิตมากที่สุด 2.3.บอกปัญหาและสาเหตุของปัญหาของ ตนเองเกี่ยวกับการใช้ปัจจัย 4 2.4.บอกวิธีการปฏิบัติตนในการใช้ ดูแล รักษาทรัพยากรด้านปัจจัย 4 ของตนเอง โดย พึ่งตนเอง ตามกระบวนการของหลักสูตร อย่างถูกต้อง	แผนที่ 3 ปัจจัย 4 กิน อยู่ คือ.....	2
			แผนที่ 4 พอกิน พออยู่ พอใช้ พอใจ พอเพียง	2

⁸ วีระ ไทยพานิช, 57 วิธีสอน, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551), หน้า 53 - 64.

3	บำบัดตน ดูแลชีวิต บำบัดตน ดูแลชีวิต	สาระที่ 3	แผนที่ 5	2
		3.1 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ รู้เกี่ยวกับ การใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ทรัพยากรด้านปัจจัย 4 ของตนเอง ตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	นาฬิกาชีวิต พิชิตโรค	
		3.2 ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตนในการใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ทรัพยากร ปัจจัย 4 ด้านอาหาร เช่นการเลือก รับประทานอาหาร กินข้าวเป็นหลัก กินผัก เป็นยา กินปลาเป็นอาหาร ปลุกสิ่งทีกินโดย ทำกิจกรรมธรรมชาติ กินสิ่งที่ปลูก	แผนที่ 6 กินข้าวเป็นหลัก กินผักเป็นยา กิน ปลาเป็นอาหาร	2
.3 ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตนในการการใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ทรัพยากรปัจจัย 4 ด้านยารักษาโรค เช่น การดูแลตนเอง เพื่อให้มีสุขภาพดีหลีกเลี่ยงการช้ยาจาก สารเคมี เลือกใช้สมุนไพรใกล้ตัวทดแทนหรือ วิธีการในการรักษาสุขภาพตนเองก่อนการ เลือกช้ยา	แผนที่ 7 กลีกรรรม ธรรมชาติ	2		
		3.4 ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตนในการการใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ทรัพยากร ปัจจัย ด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การใช้เสื้อผ้า อย่างรู้คุณค่าที่แท้จริง การ ดูแลซ่อมแซม และเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยของเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ก่อนทิ้ง		
		3.6 ผู้เรียนตระหนักรู้ แสดงออกถึงความ เปลี่ยนแปลงวิธีคิดและเห็นถึงความสำคัญ ของการใช้ การเลือกใช้การดูแลรักษา ทรัพยากรด้านอาหาร รักษาตัวเองก่อน การ ดูแลรักษาทรัพยากรด้านอาหาร รักษา ตัวเองก่อน การเลือกช้ยา โดยพึ่งทรัพยากร ตนเองให้มาก และพึ่งทรัพยากรภายนอกให้ น้อย		

4	ดูแลรักษา ฟุ้งพาดตนเอง	<p>สาระที่ 3</p> <p>3.5 ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตนการใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ทรัพยากรปัจจัย 4 ด้านที่อยู่อาศัยการจัดการพื้นที่ใช้สอยในบ้านที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัย สะอาด การทำผลิตภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มประโยชน์ใช้สอยของสิ่งของที่มีอยู่ การหมักน้ำจุลินทรีย์ การทำน้ำยาซักผ้า บัญ/น้ำยาถูพื้น/ น้ำยาล้างห้องน้ำใช้เอง การจัดการของเสียเหลือศูนย์ ลด ยุบ ย่อ แยกขยะ</p> <p>3.6 ผู้เรียนตระหนักรู้ แสดงออกถึงความเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและเห็นถึงความสำคัญของการใช้ การเลือกใช้การดูแลรักษา ทรัพยากรด้านอาหาร รักษาตัวเองก่อนการเลือกซื้อ โดยพึ่งทรัพยากรตนเองให้มาก และพึ่งทรัพยากรภายนอกให้น้อย</p>	แผนที่ 8 รู้รอบทิศ ชีวิตมี สุข	2
			แผนที่ 9 ดูแลด้วยใจใช้ ด้วยความระวัง	2
5	รู้จัก รู้ใช้ เข้าใจ เศรษฐศาสตร์	<p>สาระที่ 4</p> <p>4.1 มีความรู้ ความเข้าใจหลักเศรษฐศาสตร์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4.2 วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และประเมินความคุ้มค่าของสิ่งที่ตนเองเคยซื้อ เคยใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองทำได้</p>	แผนที่ 10 เศรษฐศาสตร์ ความรู้คู่ชีวิต 1	4
รวม				20

5.2.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกหัดจากเนื้อเรื่องตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน โดยมีกรอบในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

- 1) เลือกเนื้อหา และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- 2) กำหนดจุดประสงค์ ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และตรงกับ สาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตร ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 ของตนเอง
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ด้วยการฝึกปฏิบัติ
- 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกหัด ที่สร้างขึ้น จำนวน 10 แผน ไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับแก้ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ

การประเมินผล แบบประเมินแผน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

5 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
3 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การ ยอมรับ ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัยสี่ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น ต้องมีคุณภาพค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.64

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นจำนวน 10 แผน ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

5.3 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบวัดผลทางการเรียนก่อนเรียนและหลัง ตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง มีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เวลากำหนดการดำเนินการ 20 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

6.1 ผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์ในการใช้หลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในหน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย 10 แผนการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแบบวัด ผล การเรียน ตามหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ

6.3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในหน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วยและ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียนจำนวน 20 ชั่วโมง

6.4 ทำแบบทดสอบ (Post –Test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านปัจจัย 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 นำกระดาษทดสอบวัดผลทางการเรียนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

7.2 เปรียบเทียบคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง

8. ผลการวิจัย

8.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการสร้างหลักสูตรทำให้ได้หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเอกสารประกอบหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในตัวหลักสูตรจะประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาเรียนของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหลักสูตร และเงื่อนไขการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรมีองค์ประกอบ คือ คู่มือสำหรับครูและแผนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 หน่วย 10 แผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในแผนการจัดการเรียนการสอนจะประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้อาจมีจำนวน 24 ชั่วโมง

จากการพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ในระดับ 0.60 – 1.00 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วพบว่า แต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไปใช้ได้

8.2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลทางการเรียนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการจัดการ						
เรียนการสอน	N	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig.(1-tailed)
ด้านปัจจัย 4						
ก่อนเรียน	32	16.41	3.28	31	9.79**	0.0000
หลังเรียน	32	25.03	7.34			

** p < .05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลทางการเรียนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเท่ากับ 16.41 และ 25.03 ตามลำดับ และคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. อภิปรายผล

การสร้างหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลปรากฏว่าความเหมาะสมของหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) โครงสร้างเนื้อหา 5) ผลการเรียนรู้ 6) ระยะเวลาเรียน 7) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 8) หน่วยการเรียนรู้ 9) การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 10) การวัดและประเมินผล 11) การนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าอยู่ในระดับ 0.67 – 1.00 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วพบว่า แต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.37$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติรัช คงตะวัน (2553)⁹ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและต้องการรูปแบบ (2) เพื่อพัฒนารูปแบบ (3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ (4) เพื่อประเมินรูปแบบ พบว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า LADIE Model ประกอบด้วย การทำความเข้าใจร่วมกัน (Learning) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและตรวจสอบ (Design) การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation) และการประเมินหลักสูตร

⁹ กิตติรัช คงตะวัน, “การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม, 2553.

(Evaluation) สามารถส่งผลให้ครูโรงเรียนวัดท่าข้ามพบว่ามีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับนักเรียนจำนวน 32 คน มีผลดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเท่ากับ 16.41 และ 25.03 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลทางการเรียนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมการใช้ การเลือกใช้ และการดูแลรักษา ปัจจัย 4 ของตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง จากสิ่งใกล้ตัว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพิน อินตะวงศ์¹⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโทกหัวช้าง อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงสร้าง 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ ความรู้เบื้องต้น การวิเคราะห์ตนเอง กินสิ่งที่ปลูก ปลูกสิ่งที่กิน กินอาหารเป็นยา การทำน้ำยาเอนกประสงค์ และโครงการชีวิตพอเพียง และใช้การจัดการกิจกรรมโดยการฝึกปฏิบัติจริง นักเรียนจึงมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 12.08 และ 24.31 คะแนน ตามลำดับ

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการปัจจัย 4 ของตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้สอนควรศึกษาความต้องการของผู้เรียน ในกิจกรรมการใช้ การเลือกใช้ การดูแลรักษาปัจจัย 4 ของตนเอง ควรปรับให้เข้ากับพื้นฐานบริบท วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของผู้เรียน ในการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ระยะเวลาในจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

2) การนำหลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการปัจจัย 4 ของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือ รูปแบบ วิธีการ ให้เข้าใจเป็นอย่างดีก่อนและการจัดกิจกรรมควรมีการอธิบายให้นักเรียนมีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรม และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

¹⁰ ยูพิน อินตะวงศ์, "การพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโทกหัวช้าง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง", วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2555.

10.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) หลักสูตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการปัจจัย 4 ของตนเอง สามารถพัฒนารูปแบบให้นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยปรับแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามวัยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
- 2) ควรศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีต่าง ๆ ในการปรับพฤติกรรมผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และสามารถยืดหยุ่นได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ, 2551

กิตติธัช คงตะวัน. “การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สาขาหลักสูตร และการสอน: มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม, 2553.

เชาว์ เพ็ชรราช. **วิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.gotoknow.org/posts/466603 [12 เมษายน 2560].

มติชนออนไลน์. **ผลสำรวจความคิดเห็นประเด็นธุรกิจสถานภาพแรงงานไทย กรณีศึกษาผู้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ระหว่างวันที่ 19-23 เมษายน 2561 โดยหอการค้าไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/economy/economy-report/news_932741 [27 เมษายน 2561].

มูลนิธิชัยพัฒนา (The Chaipattana Foundation). **เอกสารเผยแพร่เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html [8 สิงหาคม 2553].

ยุพิน อินตะวงศ์. “การพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโทกหัวช้าง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2555.

โรงเรียนอนุบาลเกาะคา (น้ำตาลอนุเคราะห์). **รายงานประจำปีของสถานศึกษาปีการศึกษา 2560**. จังหวัดลำปาง: โรงเรียนอนุบาลเกาะคา, 2561

วีระ ไทยพานิช. **57 วิธีสอน**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ.
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 2550